

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 22. kolovoza 2023.

Analiza presude

Ladan protiv Hrvatske
zahtjev br. 56787/16

povreda čl. 3. Konvencije – zabrana mučenja
povreda čl. 6. Konvencije – pravo na pošteno suđenje (razumni rok)
povreda čl. 13. Konvencije – pravo na djelotvoran pravni lijek

*Prekomjerna duljina trajanja parničnog postupka radi naknade štete
zbog neodgovarajućih uvjeta smještaja u zatvoru
učinila je inače djelotvorno pravno sredstvo nedjelotvornim*

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u odboru od 3 suca, 11. svibnja 2023. objavio je presudu kojom je presudio da je u predmetu podnositelja došlo do povrede članka 6. stavka 1., članka 3. i članka 13. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija), a vezano uz pravo podnositelja na odgovarajuće uvjete u zatvoru.

Kaznu zatvora podnositelj zahtjeva je u razdoblju od 24. rujna 2007. do 24. svibnja 2013. izdržavao u Zatvoru u Zagrebu, a u kojem je sukladno vlastitim navodima bio izložen neodgovarajućim uvjetima koji su uključivali: prenapučenost zatvora, manjak osobnog prostora od 3 m², nedostatak svježeg zraka i tjelesne vježbe na svježem zraku, nedostatak ili nedostatnost prirodnog svjetla, nedostatak privatnosti u zahodu te nedostatak pristupa slobodnim ili obrazovnim aktivnostima ili pak ograničen pristup navedenim. Pritom, podnositelju zahtjeva priznat je 100% invaliditet budući da je trajno izgubio vid na lijevom oku, a na desno oko vidi samo 3%. Koristeći dostupno preventivno pravno sredstvo - pritužbu sucu izvršenja, podnositelj zahtjeva se je 16. kolovoza 2011. pritužio na neodgovarajuće uvjete u Zatvoru u Zagrebu. Međutim, o njegovoj pritužbi nikad nije odlučeno. Dana 28. rujna 2012. podnositelj je podnio tužbu radi naknade štete protiv Republike Hrvatske zbog neodgovarajućih uvjeta u zatvoru tražeći iznos od 73.050 HRK na ime neimovinske štete. Presudom prvostupanjskog suda od 5. siječnja 2022., utvrđeno je da je podnositelj zahtjeva boravio u lošim uvjetima dok je bio lišen slobode te mu je dosuđena naknada štete. U trenutku donošenja presude Europskog suda postupak podnositelja još je bio u tijeku pred žalbenim sudom.

Zahtjev Europskom sudu podnositelj je podnio još 2016. godine prigovarajući zbog duljine trajanja parničnog postupka i nepostojanja djelotvornog pravnog sredstva u domaćem pravu zbog neodgovarajućih uvjeta u zatvoru kao i zbog samih neodgovarajućih uvjeta koje je trpio tijekom izdržavanja kazne.

Članak 6.

Analizirajući prigovor podnositelja zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, Europski sud je istaknuo da se razumnost duljine trajanja postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i imajući na umu jasne kriterije utvrđene praksom Suda: (i) složenost predmeta, (ii) ponašanje podnositelja zahtjeva i nadležnih vlasti, te (iii) važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (*Frydlender protiv Francuske* [VV], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000 - VII). Primjenjujući te kriterije na predmet podnositelja, čiji postupak je i nakon deset i pol godina od podnošenja tužbe još uvijek bio u tijeku pred žalbenim sudom, Europski sud nije utvrdio postojanje niti jedne činjenice ni tvrdnje koja bi mogla opravdati takvu duljinu trajanja postupka pred hrvatskim sudovima. Stoga, unatoč tome što je podnositelj sam počinio određene propuste koji su doveli do produljenja trajanja postupka¹, duljina trajanja postupka i dalje je bila prekomjerna i nije ispunila zahtjev razumnog roka.

Slijedom navedenog Europski sud je utvrdio da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Članak 3.

Sukladno dobro utvrđenoj praksi Europskog suda država mora osigurati da osoba lišena slobode bude smještena u uvjetima koji su sukladni s poštovanjem ljudskog dostojanstva te da način i metoda izvršavanja kazne ili mjere ne premašuje razinu trpljenja koja je svojstvena lišenju slobode te da pritom zdravlje i dobrobit osobe lišene slobode bude odgovarajuće zaštićeno. Dužnost je nacionalnih vlasti organizirati svoj zatvorski sustav na takav način da se osigura poštovanje dostojanstva zatvorenika, bez obzira na financijske ili logističke poteškoće (*Muršić protiv Hrvatske* [VV], br. 7334/13, stavci 96. – 101., 20. listopada 2016.). Prilikom ocjene uvjeta boravka u zatvoru moraju se uzeti u obzir kumulativni učinci svih čimbenika, kao i posebni prigovori podnositelja zahtjeva. Duljinu razdoblja tijekom kojeg osoba lišena slobode boravi u određenim uvjetima također treba uzeti u obzir. Pritom, raspoloživost dostatnog osobnog prostora u zatvorskoj ćeliji predstavlja posebno važan čimbenik pri utvrđenju jesu li opisani uvjeti u kojima je boravila osoba lišena slobode bili „ponižavajući“ u smislu članka 3. Konvencije (*Ananyev i drugi protiv Rusije*, br. 42525/07 i 60800/08, stavci 149. – 159., 10. siječnja 2012.).

Nakon razmatranja svih dostavljenih materijala, Europski sud je utvrdio da je prigovor podnositelja temeljem članka 3. Konvencije zbog neodgovarajućih uvjeta u zatvoru dopušten i osnovan, usporedivši ga s drugim predmetima u kojima je već utvrdio povredu u pogledu pitanja sličnih onima u ovom predmetu (*Ulemek protiv Hrvatske*, br. 21613/16, stavci 71.-120., 31. listopada 2019. i *Muršić protiv Hrvatske* [VV], br. 7334/13, stavci 69.-73., 20. listopada 2016.).

Prigovor zastupnice koja je u postupku pred Europskim sudom isticala da je podnositelj zahtjeva povrijedio načelo supsidijarnosti time što je Europskom sudu podnio zahtjev bez da su domaći sudovi donijeli konačnu odluku u njegovom predmetu, te da su domaćim pravnim

---

¹ Primjerice: dana 7. studenog 2012. država je odgovorila na tužbu, a podnositelj se na navode države očitovao tek 19. studenog 2013., a što predstavljalo pojedinačnu odgodu u trajanju od 1 godine i 12 dana.

sustavom predviđena dostupna i učinkovita pravna sredstva povodom prigovora zbog uvjeta boravka u zatvorskom sustavu, Europski sud je odbio. Naime, sukladno utvrđenju Europskog suda, brzina korektivnih mjera relevantna je za ocjenu je li neko pravno sredstvo djelotvorno i u praksi. Stoga, prekomjerna duljina trajanja postupka može predstavljati posebnu okolnost koja oslobađa podnositelja obveze iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava ([Šorgić protiv Srbije](#), br. 34973/06, stavak 55., 3. studenog 2011.). Navedeno se dakako primjenjuje i na kompenzacijska pravna sredstva za neodgovarajuće uvjete u zatvoru ([Neshkov i drugi protiv Bugarske](#), br. 36925/10 i 5 drugih, stavak 184., 27. siječnja 2015.).

Vođen vlastitim utvrđenjem da parnični postupak radi naknade štete nije zadovoljio zahtjev razumnog roka, Europski sud je zaključio da se od podnositelja ne može zahtijevati daljnje čekanje donošenja konačne odluke o njegovom kompenzacijskom zahtjevu i dodjeli pretrpljene nematerijalne štete u postupku pred hrvatskim sudovima.

Stoga je utvrdio povredu članak 3. Konvencije.

Članak 13.

Konačno, Europski sud je analizirao i prigovor podnositelja podnesen temeljem članka 13. Konvencije da su domaća pravna sredstva za neodgovarajuće uvjete u zatvoru bila nedjelotvorna u njegovom predmetu.

Za donošenje zaključka da podnositelj zbilja na raspolaganju nije imao djelotvorno pravno sredstvo Europskom sudu je bilo dovoljno to što o podnesenoj pritužbi sucu izvršenja nikad nije odlučeno ([Longin protiv Hrvatske](#), br. 49268/10, stavci 37. – 41., 6. studenoga 2012.), kao i utvrđenje da parnični postupak pretjerano dugo traje.

Stoga su se inače djelotvorna pravna sredstva dostupna u Hrvatskoj u predmetu podnositelja pokazala nedjelotvornim te je Europski sud i ovaj prigovor podnositelja zahtjeva ocijenio kao dopušten i osnovan te je utvrdio da je došlo do povrede članka 13. Konvencije.

Za utvrđene povrede konvencijskih prava Europski sud je podnositelju zahtjeva dosudio pravednu naknadu u iznosu od 16.300 EUR po osnovi nematerijalne štete, te 250 EUR na ime troškova i izdataka. Posebno je naznačio da naknada za trošak od 250 EUR predstavlja samo troškove i izdatke nastale pred Europskim sudom, dok ostale troškove koje je podnositelj imao u parničnom postupku koji je još uvijek u tijeku, podnositelj može ostvariti sukladno članku 158. Zakona o parničnom postupku.

Naime, nakon što mu država isplati iznos neimovinske štete dosuđene presudom Europskog suda, podnositelj kao tužitelj ima pravo na naknadu troškova u postupku pred hrvatskim sudovima ako potpuno ili djelomično povuče tužbu nakon što tuženik udovolji njegovom zahtjevu.

U predmetu [Bošnjak protiv Hrvatske](#)², u kojem je Europski sud razmatrao zahtjev koji je, činjenično i pravno, sličan zahtjevu istaknutom u predmetu [Ladan protiv Hrvatske](#), Europski

---

² Presuda Europskog suda od 11. svibnja 2023.

sud je presudio da je podnositelj bio izložen neodgovarajućim uvjetima u zatvoru te da su pravna sredstva koja je imao na raspolaganju bila nedjelotvorna u nacionalnom postupku.

Podnositelj je u razdoblju između rujna 2013. i ožujka 2014., s kratkim prekidom između, bio smješten u Zatvoru u Zagrebu i Zatvoru u Zadru, a u uvjetima za koje je Europski sud već u prethodnim predmetima utvrdio da predstavljaju povredu članka 3. Konvencije ([Ulemek protiv Hrvatske](#), br. 21613/16, stavci 71. - 120., 31. listopada 2019. i [Muršić protiv Hrvatske](#) [VV], br. 7334/13, stavci 69. - 73., 20. listopada 2016.). Dana 26. studenog 2014. podnositelj zahtjeva pokrenuo je parnični postupak potražujući naknadu štete zbog neodgovarajućih uvjeta u zatvoru. No isto kao i u predmetu *Ladan* u trenutku donošenja presude Europskog suda predmet podnositelja još je bio u tijeku i to pred prvostupanjskim sudom nakon što je Ustavni sud vratio predmet na ponovno odlučivanje, ukinuvši presude građanskih sudova kojima je tužbeni zahtjev podnositelja odbijen. S obzirom da je nacionalni postupak radi naknade štete bio u tijeku više od osam godina u trenutku donošenja presude Europskog suda, taj Sud je odbio prigovore zastupnice da je zahtjev podnositelja preuranjen jer je za prigovore iznesene pred time Sudom na raspolaganju imao djelotvorna pravna sredstva u Hrvatskoj. Naime, Europski sud ponovno je istaknuo da prekomjerna duljina trajanja postupka pred nacionalnim tijelima može predstavljati posebnu okolnost koja oslobađa podnositelja obveze iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava te da se od podnositelja ne može očekivati da još čeka na konačni ishod parničnog postupka kako bi dobio naknadu za pretrpljenu štetu. Također, Europski sud je istaknuo da je tužba za naknadu štete, koju Sud inače smatra djelotvornim pravnim sredstvom, u predmetu podnositelja bila neučinkovita zbog nepoštovanja razumnog roka. Pritom je naglasio da je to bilo jedino pravno sredstvo dostupno podnositelju zahtjeva u pogledu uvjeta u kojima je bio lišen slobode u Zatvoru u Zagrebu s obzirom na kratkoću boravka u toj ustanovi.

Slijedom navedenog, Europski sud je u predmetu *Bošnjak* utvrdio povredu članka 3. i 13. Konvencije.

Za utvrđene povrede Europski sud je podnositelju zahtjeva dosudio pravednu naknadu u iznosu od 2.500 EUR po osnovi nematerijalne štete, te 1.063 EUR na ime troškova i izdataka.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2023. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava